

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové, v právní věci žalobce: **M. S.**, zast. JUDr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2008, č. j. 64 Az 37/2007 - 25,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 4. 2008, č. j. 64 Az 37/2007 - 25, **se ruší a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

Žalobce v průběhu řízení o mezinárodní ochraně uvedl, že v České republice s rodiči pobýval v letech 1993 - 2000 a že jeho otec je v České republice i pohřben, a proto má rodinné a soukromé vazby primárně v České republice. Dále uvedl, že se obává problémů po návratu do Arménie z důvodu homosexuální orientace jeho bratra.

Rozhodnutím žalovaného ze dne 16. 4. 2007, č. j. OAM-1-281/VL-10-04-2007, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Hlavními argumenty žalovaného pro posouzení žádosti žalobce jako zjevně nedůvodné byly následující závěry: (1) žalobce osobně (ústrky z důvodu homosexuality se týkaly primárně jeho bratra) neměl v Arménii žádné potíže z azylově relevantních důvodů [tj. chybí kauzální nexus mezi tvrzenými potížemi a důvody pronásledování taxativně uvedenými v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu]; a (2) že mu nehrozí ani vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu.

Žalobce brojil proti tomuto rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, ve které napadl zamítnutí své žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Žalobce namítal: (1) že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu; (2) že splňuje přinejmenším podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu; a (3) že žalovaný porušil § 3 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), neboť nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 28. 4. 2008, č. j. 64 Az 37/2007 - 25, zamítl. Pokud jde o aplikaci § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, krajský soud se ztotožnil s názorem žalovaného, že v projednávaném případě chybí nexus s důvody pronásledování taxativně uvedenými v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. K doplňkové ochraně podle § 14a téhož zákona se krajský soud vůbec nevyjádřil. Krajský soud pak neshledal důvodnými ani ostatní žalobní body převážně procesního charakteru.

II.

Shrnutí základních argumentů uvedených v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Žalobce („stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž uvedl důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a to konkrétně nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu.

Stěžovatel za prvé namítal, že z žádosti o udělení mezinárodní ochrany a z protokolu o pohovoru vyplývá, že žádá o mezinárodní ochranu z důvodu rodinného a soukromého života v České republice, kdy neudělením mezinárodní ochrany (resp. jeho vycestováním do Arménie) by došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“). Tento důvod podle stěžovatele spadá pod vážnou újmu definovanou v § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, nicméně krajský soud se doplňkovou ochranou vůbec nezabýval, a proto je jeho rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Stěžovatel dále na podporu tohoto závěru poukazuje na to, že v České republice pobýval s rodiči a sourozenci v letech 1993 - 2000, chodil zde na základní školu, že jeho otec je zde pochovaný a stěžovatel nyní v České republice žije i s matkou ve společné domácnosti se sestrou svého otce, která žádá o české státní občanství. Dále stěžovatel tvrdí, že neovládá dostatečně svůj rodný jazyk, a proto by nebyl schopen si v Arménii vytvořit zázemí adekvátní tomu, které má v České republice. Za druhé, stěžovatel namítal, že žalovaný porušil § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu, neboť vyšel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Stěžovatel rovněž navrhuje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zopakoval argumenty uvedené v jeho rozhodnutí.

III.

Posouzení přípustnosti a přijatelnosti kasační stížnosti

Nejvyšší správní soud v první řadě předepisuje, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany (dříve azylu) má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatel namítá kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., a kasační stížnost je proto přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, a to zejména z toho důvodu, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení tím, že se nevypořádal s doplňkovou ochranou podle § 14a zákona o azylu, přičemž toto pochybení *prima facie* mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

IV.

Právní hodnocení věci

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a shledal kasační stížnost důvodnou.

Jako první v pořadí je nutné posoudit otázku vztahu § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu na jedné straně a § 12 a § 14a zákona o azylu na straně druhé. Podle § 12 zákona o azylu se „*azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*

a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo

b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů

ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště“.

Doplňková ochrana je upravena v §14a zákona o azylu, který ve svém prvním odstavci stanoví: „Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“

Ve druhém odstavci téhož ustanovení se definuje vážná újma, za kterou se považuje:

- „a) uložení nebo vykonání trestu smrti,*
- b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,*
- c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*
- d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“*

Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu v relevantním znění [aktuálně písm. f) tohoto ustanovení] se „žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a“ (důraz doplněn).

Jakkoliv byla dikce § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu ve znění před novelou č. 379/2007 Sb. poněkud zavádějící (pojem pronásledování je totiž specifický pro definici uprchlíka zakotvenou v § 12 zákona o azylu a neobjevuje se v definici beneficiáře doplňkové ochrany zakotvené v § 14a zákona o azylu, která pracuje s pojmem „vážná újma“, jenž je blíže definován v § 14a odst. 2 zákona o azylu), ze smyslu a účelu § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jednoznačně plyne, že aby žádost o mezinárodní ochranu mohla být zamítnuta jako zjevně nedůvodná, musí být postaveno najisto, že žadatel (1) neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu (tj. neuvádí azylově relevantní důvody), a zároveň (2) neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven vážné újmě definované v § 14a zákona o azylu (přesněji řečeno v § 14a odst. 2 zákona o azylu). Takto přistupuje k výkladu § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu i Nejvyšší správní soud ve své judikatuře (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, www.nssoud.cz). Tento legislativní lapsus byl ostatně již napraven výše zmiňovanou

novelou č. 379/2007 Sb. a současné znění relevantního důvodu zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné [nyní v § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu] je následující: „*Žádost o udělení mezinárodní ochrany se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a*“ (důraz doplněn).

Pokud jde o posouzení otázky, zda stěžovatel uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud odkazuje na vlastní jednotnou judikaturu, podle níž ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu [žádné relevantní skutečnosti ohledně azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu stěžovatel netvrdí] vymezuje důvody pro udělení azylu taxativně (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2003, č. j. 7 Azs 32/2003 - 60; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54, vše dostupné na www.nssoud.cz). Obava z potíží v zemi původu tudíž není ještě sama o sobě důvodem pro udělení azylu v jiné zemi; musí být rovněž prokázáno, že jde o obavu z pronásledování proto, že žadatel má určité politické přesvědčení, vyznává určitou víru, patří k určité národnosti, rase, určité sociální skupině či pohlaví (srov. rozsudek Vrchního soudu ze dne 20. 11. 2001, č. j. 5 A 707/2000 - 23 a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2006, č. j. 4 Azs 46/2005, www.nssoud.cz; ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 1347/2007 Sb. NSS; ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 - 64; ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 81/2006 - 85 a rozsudek ze dne 18. 7. 2007, č. j. 9 Azs 33/2007 - 78, www.nssoud.cz). Žalovaný i krajský soud tedy dospěli ke správnému závěru, že žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Totéž se však již nedá říci o posouzení otázky, zda stěžovatel uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven vážné újmě definované v § 14a odst. 2 zákona o azylu. Této otázce se totiž krajský soud vůbec nevěnoval, ačkoliv stěžovatel v žalobě explicitně namítal, že podle jeho názoru splňuje alespoň podmínky pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu, a Nejvyšší správní soud se tudíž ztotožňuje se stěžovatelem, že rozsudek krajského soudu je v této části nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 7 As 60/2003 - 75, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2004, č. j. 7 Afs 3/2003 - 93, vše dostupné na www.nssoud.cz). Je tedy na krajském soudu, aby posoudil, zda-li stěžovatel uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven vážné újmě definované v § 14a odst. 2 zákona o azylu, a vzhledem k tvrzení stěžovatele zejména, zda mu hrozí vážná újma definovaná v § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (tj. zda „by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“). Za tímto účelem si bude muset krajský soud nejprve položit otázku, zda stěžovatelem tvrzené porušení soukromého a rodinného života v České republice (ve smyslu čl. 8 Úmluvy) v případě jeho vycestování lze podřadit pod ust. § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Pokud jde o druhou kasační námitku, podle níž žalovaný porušil § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu, neboť vyšel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, Nejvyšší správní soud nemůže takové námitce v této podobě přisvědčit. Tato námitka je formulována velmi obecně, aniž by stěžovatel byl jen naznačil, v čem byl skutkový stav žalovaným zjištěn nedostatečně.

V.

Shrnutí a rozhodnutí o nákladech řízení

Lze tedy shrnout, že Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou a s ohledem na tuto skutečnost napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. února 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu